

Annex 2

EL MARC LEGAL: NORMATIVA EUROPEA, ESTATAL I AUTONÒMICA

Antecedents: la llei del 1879

La Llei d'Aigües de 1879 va estar vigent durant més de cent anys i és l'antecedent més immediat de la Llei de 1985 actualment vigent. La Llei de 1879 declarava el domini públic de les aigües corrents, però establia que les aigües subterrànies eren objecte de propietat privada. De la mateixa manera, eren propietat privada totes les aigües pluvials, estancades, brolladors o que es poguessin considerar com adherència a un predi sense cap altra limitació que la de no causar greuges a tercers.

Llei d'Aigües de 1985

Els principis fonamentals i les seves implicacions per a la gestió del recurs natural de l'aigua

La Llei d'Aigües (29/1985, de 2 d'agost) defineix el règim d'aprofitament d'aquest recurs en tot l'Estat, amb excepció de l'arxipèlag canari que posseeix una legislació pròpia. La Llei s'articula al voltant de tres principis fonamentals:

- ❖ El domini públic hidràulic
- ❖ La planificació hidrològica
- ❖ La preocupació de la qualitat de l'aigua i el medi ambient hídic

La reforma de la Llei d'Aigües (1999)

Durant el mes de novembre de 1999 el text legislatiu que reforma la Llei d'Aigües de 1985. suposa la entrada en vigor dels mecanismes que permeten que aquells que tenen concessions d'aigua puguin cedir-la a tercers a canvi de diners.

L'aprovació de la reforma ha d'emmarcar-se en un context especialment propici a la introducció de modificacions en el règim d'aprofitament del recurs:

- ❖ Promulgació del Real Decret 1664/98, pel qual s'aproven els plans hidrològics de conca
- ❖ Presentació del Llibre Blanc de l'Aigua
- ❖ Consolidació de les confederacions hidrogràfiques

- ❖ Increment de la inversió hidràulica i mediambiental, i desenvolupament de noves formes de participació de la iniciativa privada en el seu finançament

L'objectiu real de la nova llei es actualitzar la normativa vigent (1985), tenint en compte les noves situacions derivades de l'època actual i l'inici d'un nou segle. A més, la Llei d'Aigües de 1985 es va aprovar abans de l'adhesió d'Espanya a la Unió Europea.

En definitiva, les novetats que introdueix la reforma (Llei d'Aigües, BOE, 1 de desembre 1999) són:

- I. Es pretén incrementar la producció d'aigua mitjançant la utilització de les noves tecnologies, atorgant rang real al règim jurídic dels procediments de dessalinització¹ o reutilització².
- II. Es fa flexible el règim de concessió a través de la introducció d'un nou contracte de cessió de drets a l'ús de l'aigua
- III. S'estableix l'obligació legal de mesurar els consums d'aigua mitjançant sistemes homologats de controls o mitjançant la fixació administrativa de consums de referència per a regadiu
- IV. S'estableix una regulació més estricta de les autoritzacions d'abocament, que modifica, al seu entorn, la definició del cànon d'abocament
- V. S'introdueix alguna petita modificació en el règim economicofinancer.
- VI. Es regulen els cabals ecològics com restricció general de tots els sistemes d'explotació. Hauran de tenir amb compte a l'hora de tramitar autoritzacions i concessions
- VII. Es regula l'obra hidràulica com a modalitat singular i específica de l'obra pública (detalla la definició d'Obra "d'interès general")
- VIII. En termes genèrics, es pretén fonamentar la col·laboració i coordinació entre les diverses administracions públiques competents en l'àmbit de l'aigua, potenciar i recolzar les comunitats d'usuaris, i augmentar el caràcter participatiu de les confederacions hidrològiques.

---

¹ Acció de treure el caràcter salí de l'aigua

² Utilitzar una aigua que ja a fet el seu primer ús

Les directrius de la UE

Les directrius europees sobre l'aigua –que ja són força nombroses– s'agrupen bàsicament en tres blocs:

- ❖ Les referides a la qualitat de l'aigua per al consum humà
- ❖ Les relatives a la qualitat de l'aigua per a altres usos
- ❖ Les que fan referència a abocaments, valors límit i objectius de qualitat.
- ❖ La seva transposició al dret intern és obligatòria, així com l'elaboració de plans d'actuació que permetin posar-les en pràctica, i el control i la vigilància del seu compliment (sobre el qual s'haurà d'informar a la UE).

L'obligatorietat d'adopció de les directrius europees en matèria de qualitat d'aigües és un factor institucional important. Per un costat, és la UE que està animant a l'Estat espanyol en la qüestió de la contaminació de les aigües. Tanmateix les directives europees sobre l'aigua resulten en molts casos inadequades al cas espanyol pel que fa a l'estàndard de qualitat, atès que la fixació dels esmentats estàndards s'ha fet suposant uns cabals mitjans significatius. Els cabals són força menors i més irregulars, per la qual cosa la capacitat de dilució també es veu reduïda. Per això els estàndards haurien de ser més exigents aquí que a la resta dels països comunitaris. En general, la política ambiental europea ha de tenir en compte el caràcter diferencial quant a escassetat i qualitat d'aigües, sòls i diversitat, pel fet que la política ambiental comunitària, elaborada pels altres països europeus per atendre els seus problemes específics, no s'adapta bé a les necessitats espanyoles. A gran part d'Europa, la problemàtica bàsica gira al voltant de la contaminació atmosfèrica, deteriorament químic del sòl i problemes qualitat de les aigües. A Espanya, però, els problemes bàsics són l'escassetat d'aigua, el deteriorament físic del sòl (erosió) i la qualitat de l'aigua, en especial referència als aqüífers i al cabal escàs i irregular dels nostres rius.

Les directrius europees són insuficients per tractar els aspectes específics d'Espanya.

A principis de 1997 la Comissió Europea (CE) va presentar la proposta de "Directriu del Consell per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües" coneguda com a Directriu Marc de l'Aigua. El principi que regeix la directiva consisteix a centrar la política ambiental d'aigües en el flux natural de l'aigua a través de les conques fluvials cap al mar, tenint en compte la interacció natural entre les aigües superficials i les

subterrànies. La directiva estableix que totes les mesures destinades a assolir els objectius ambientals d'una protecció i d'un ús sostenible de les aigües es coordinin, i els seus efectes es supervisin i controlin en el marc de la conca fluvial, garantint així l'aplicació coherent i racional de la política comunitària d'aigües.

La directriu marc estableix l'objectiu general d'assolir un bon estat de les aigües per mitjà de les següents propostes:

- ❖ Una gestió en funció de les conques fluvials
- ❖ Una avaluació de les característiques de cada conca fluvial
- ❖ El control de l'estat de les aigües superficials i subterrànies de la conca fluvial
- ❖ L'establiment de programes de mesures per assolir l'objectiu
- ❖ El resum de tots els elements anteriors en un "pla de gestió de conca fluvial"
- ❖ Les consultes públiques sobre aquest pla

Preveu, a més, els següents requisits:

I. Un mecanisme que pugui garantir una tarificació de l'aigua a un preu de recuperació íntegra del cost.

II. Un mecanisme de realimentació per a informar les autoritats nacionals i la comissió sobre els problemes específics

III. Les mesures per combatre la contaminació accidental

IV. Un procediment d'elaboració d'estratègies coordinades per abordar la contaminació causada per contaminants o grups de contaminants particulars

A més hi ha dos directives especialment destacables. En primer lloc la Directiva 91/271 sobre tractament i abocament de les aigües residuals (urbanes i de determinats sectors industrials). D'acord amb aquesta directiva l'any 2000 tots els municipis amb més de 15.000 habitants hauran de sotmetre les aigües residuals a tractaments secundaris: l'any 2005 això s'haurà d'estendre als municipis amb més de 10.000 habitants i aquells entre 2.000 i 1.000 que aboquin en estuaris aigües dolces. De la mateixa manera, s'exigirà tractament terciari per abocaments en zones sensibles.

En segon lloc, la Directiva 98/83 relativa a la qualitat de les aigües destinades al consum humà. El seu objectiu és protegir la salut de les persones dels efectes adversos derivats de qualsevol tipus de contaminació de les aigües destinades al consum humà garantint la seva salubritat i netedat. A partir

d'aquesta directiva, els estats membres establiran valors aplicables a les aigües destinades al consum humà amb relació amb uns paràmetres de qualitat.

Normativa autonòmica

Canàries és la única comunitat autònoma que posseeix una llei d'aigües pròpia (Llei de 1990), diferent de la llei nacional de 1985. Però existeixen una sèrie de camps en què la resta de les comunitats autònomes gaudeixen de competències:

- ❖ Obres hidràuliques

L'únic exemple en aquest sentit és la llei catalana 5/1990 sobre infraestructures hidràuliques, que substitueix la vella Llei d'Obres Hidràuliques de 1911, vigent a la resta de comunitats.

- ❖ Normes relatives a les grans transformacions agràries del secà en regadiu i a la millor utilització del recurs en els regadius

Tenen caràcter general per a totes les autonomies

- ❖ Abastament de poblacions

Destacant especialment diverses normatives d'ordenació d'abastament a l'àrea metropolitana de Barcelona (Llei 7/1987, Llei 4/1990, etc.)

- ❖ Les actuacions en l'àmbit del medi ambient

Aquest és l'aspecte que ha donat lloc a més intervencions normatives de les comunitats autònomes: regulació d'activitats de depuració i sanejament d'aigües residuals, protecció del domini públic hidràulic (destacant la protecció de les aigües lacustres i subterrànies), regulació de la qualitat de les aigües des del punt de vista sanitari, etc.

5.6 la legislació catalana en matèria d'aigües

Des del mes de juliol de l'any 1999 existeix a la legislació catalana una llei que té per objectiu ordenar les competències de la Generalitat de Catalunya i la dels organismes locals en matèria d'aigües i obres hidràuliques: la Llei 6/1999, d'ordenació, gestió i tributació de l'aigua.

En definitiva, la llei regula l'organització i el funcionament de l'administració hidràulica de Catalunya, mitjançant una actuació descentralitzadora, coordinadora i integradora que ha de comprendre la preservació, la protecció i la millora del medi, i establir un nou règim de planificació economicofinancera del cicle hidrològic.

Fins fa poc, el cicle de l'aigua a Catalunya estava gestionat separatament per dos tipus d'organismes diversos, que depenien al seu torn, de dues conselleries diferents. D'una banda la Direcció General de Política Hidràulica, que establia les directius de planificació hidrològica i la gestió del domini hidràulic, coordinant les activitats de la Junta d'Aigües de Catalunya (entitats administratives adscrites al Departament de Política Territorial i Obres Públiques). De l'altra, la Junta de Sanejament, adscrita al Departament de Medi Ambient i encarregada del sanejament de les aigües residuals, de l'aplicació del cànon i del control de la qualitat de les aigües.

La creació de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha suposat la unificació de tots els òrgans administratius de la Generalitat relacionats amb la gestió de l'Aigua.

Aquesta voluntat unificadora s'ha d'entendre en el marc de la descentralització de la gestió en les administracions locals, les quals mitjançant les Entitats Locals de l'Aigua (ELA) han de fer-se càrrec de la gestió dels recursos hídrics, de les obres i actuacions hidràuliques, dels serveis relacionats. Les ELA seran les encarregades de gestionar els respectius sistemes de sanejament d'aigües residual, els sistemes d'abastament d'aigua en alta i el subministrament d'aigua en baixa del municipi o municipis que el componen.

El règim legal de planificació hidrològica es basa en el Districte de Conca Fluvial com unitat bàsica de gestió. Així, integren la planificació un conjunt de plans i programes de base territorial i sectorial dirigits a assolir la disponibilitat i la qualitat del recurs i la preservació dels ecosistemes fluvials.

La Llei també regula la creació d'un nou cànon de l'aigua, conceptuat com un impost amb finalitat ecològica. Té amb compte l'ús real o potencial de l'aigua i la contaminació que pot produir-ne l'abocament.